

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Aprovat pel Consell de Govern de la UB de 10 d'abril de 2008

Per tal de respondre als objectius fonamentals que es recullen a l'article 3 de l'Estatut de la Universitat de Barcelona (UB), es considera adient plantejar determinades competències com a necessàries per al conjunt d'estudiants d'aquesta Universitat. És per aquest motiu que, en el marc del procés de disseny de les noves titulacions de grau, es proposa el document següent com a referència orientativa tant per al disseny de les noves titulacions com per a la presa de decisions en altres àmbits de la UB.

1. L'espai europeu d'educació superior com a context

El disseny de les noves titulacions s'emmarca en el procés de convergència cap a l'espai europeu d'educació superior. Aquest nou espai comú de formació superior pretén respondre a la demanda d'una millor qualificació (en el sentit d'assolir uns aprenentatges més adequats a les necessitats de la societat tant professionals com culturals); millorar l'adaptació als canvis accelerats i constants que caracteritzen l'actual societat del coneixement; acostar-se a la nova realitat de la internacionalització i la globalització; acceptar la diversitat que caracteritza (en alguns països més que en d'altres) l'educació superior, i finalment, afrontar una formació generalista, l'especialització, i afavorir la capacitat d'aprenentatge al llarg de la vida.

Es tracta, com és ben sabut, d'aconseguir un sistema de titulacions comparable i una transparència dels diplomes i de les qualificacions per tal de promoure més oportunitats de feina i la competitivitat dels sistemes educatius.

És evident que, tant en els reptes als quals vol respondre l'espai europeu d'educació superior com en les finalitats, hi té un paper destacat la necessitat d'una millor resposta de la formació universitària a les exigències del mercat laboral. Aquesta realitat ha palesat, doncs, que des de la Universitat cal vetllar per oferir una *formació per a l'exercici professional* que pugui adaptar-se tant a les realitats locals com a les realitats globals del món laboral i dels sectors econòmics i industrials. Al seu torn, aquest repte també ha de fer aflorar una reflexió sobre el paper formatiu de la universitat i sobre quins elements s'hi han d'incorporar, més enllà de la resposta a les necessitats d'estricta formació professional.

Quan es planteja que cal arribar a un acord sobre la definició de determinades competències com a elements per incorporar al disseny d'un pla d'estudis, s'està optant per una manera de concebre l'educació superior en què preval una visió enfocada als *resultats de l'aprenentatge* i que pot dotar de més *coherència* la titulació.

D'altra banda, quan es parla de *competències* es corre el risc de cenyir-se a un concepte limitat a les *competències professionals* o competències necessàries per exercir una professió. Si aquest concepte fos exclouent d'una visió més àmplia de competència, decantaríem l'educació universitària cap a una educació estrictament professional.

El procés de convergència cap a l'espai europeu d'educació superior no ha de suposar caure en una concepció restrictiva pel que fa a les competències, sinó que, ben al contrari, ha de servir per enfortir el paper social, educatiu i d'innovació i de recerca de la Universitat, que ha de permetre, en definitiva, la projecció de la nostra realitat cultural i l'exploració crítica de les diferents branques del coneixement.

2. Les competències transversals comunes com un reflex de les finalitats formatives de la Universitat de Barcelona

La definició de competències transversals comunes a la Universitat de Barcelona té l'origen en tres grans entorns:

- L'aprofundiment i la consolidació a un nivell superior de competències adquirides durant tot el procés educatiu preuniversitari.
- El foment dels valors que defineixen la Universitat de Barcelona i que s'expressen en el seu Estatut.
- L'aprenentatge de competències específicament inherents a la formació universitària.

Així, les competències transversals són necessàries per assolir una formació òptima per a l'exercici professional, però també per al «foment del pensament crític i de la cultura de la llibertat i el pluralisme, i la transmissió dels valors cívics i socials propis d'una societat democràtica.» (art. 3.2.b de l'Estatut de la UB).

En concordança amb les reflexions anteriors, la Universitat de Barcelona ha de proporcionar una formació que s'orienti a la *formació integral* de la persona i al seu creixement personal, atès que, d'una banda, l'activitat professional —tot i que és cabdal— només representa una part de les activitats de la persona i, de l'altra, que la persona és una identitat en què la professió necessàriament es relaciona amb les seves altres dimensions.

La definició de competències transversals i l'ensenyament–aprenentatge d'aquestes és una bona oportunitat per reflectir les concepcions anteriors.

3. Competències transversals comunes de la UB

Tot i que les competències transversals poden ser diverses, a l'hora de seleccionar-les cal tenir present que és preferible un nombre limitat que realment en faciliti la presència en el dia a dia de la docència que no pas una relació àmplia que dificultaria centrar els esforços formatius en allò que és especialment clau.

La selecció de competències transversals comunes de la UB s'ha de fer prioritzant-ne les que resulten més coherents amb la formació que pretén la UB, més inclusives i més genèriques per a tot tipus de titulacions.

Atenent a les consideracions anteriors, s'acorden les competències transversals comunes següents:

- *Compromís ètic*
 - ✓ Capacitat crítica i autocrítica
 - ✓ Capacitat de mostrar actituds coherents amb les concepcions ètiques i deontològiques
- *Capacitat d'aprenentatge i responsabilitat*
 - ✓ Capacitat d'anàlisi, de síntesi, de visions globals i d'aplicació dels sabers a la pràctica
 - ✓ Capacitat de prendre decisions i d'adaptació a noves situacions
- *Treball en equip*
 - ✓ Capacitat de col·laborar amb els altres i de contribuir a un projecte comú
 - ✓ Capacitat de col·laborar en equips interdisciplinaris i en equips multiculturals
- *Capacitat creativa i emprenedora*
 - ✓ Capacitat de formular, dissenyar i gestionar projectes
 - ✓ Capacitat de cercar i integrar nous coneixements i actituds

- *Sostenibilitat*
- ✓ Capacitat de valorar l'impacte social i mediambiental d'actuacions en el seu àmbit
- ✓ Capacitat de manifestar visions integrades i sistèmiques

- *Capacitat comunicativa*
- ✓ Capacitat de comprendre i d'expressar-se oralment i per escrit en català i castellà i en una tercera llengua, amb domini del llenguatge especialitzat de la disciplina.
- ✓ Capacitat de cercar, usar i integrar la informació

4. Consideracions sobre la definició, l'ensenyament i la presència de les competències transversals comunes a la Universitat de Barcelona

Les competències indicades en el marc de formació integral que es proposa la Universitat de Barcelona s'han de reflectir en:

- a) El *disseny de les noves titulacions de grau*. En concret, s'han de tenir en compte els valors que s'hi associen. En els plans d'estudis s'han de reflectir uns valors consensuats de la professió que serveixin també per contextualitzar les competències transversals.
- b) Decisions enfocades a fomentar i desenvolupar possibilitats de participació. Aquestes han d'atorgar a la Universitat de Barcelona una *dimensió formativa més àmplia* que la limitada a l'estudi d'unes assignatures.
- c) Activitats que fomentin la *reflexió, el contrast i la implantació de bones pràctiques*.
- d) La *pràctica i l'explicitació de procediments coherents* amb les competències acordades. Per tant, l'aprenentatge mitjançant models ha de concordar amb les directrius docents que es proposa la Universitat de Barcelona. En aquest sentit, és important que la institució ofereixi una *imatge coherent* amb els valors que vol fomentar.